

בהעלתך תש"ס לפ"ק

זריחת מאדים am 3:06

זריחת נוגה am 3:08

שקיעת ירח am 10:43

יציאת כל כוכבים pm 10:05

כחבמוני

גליון ט"ז

שנה א'

ישמע חכם

• ע"י דוד לעוו

~ ויהי בונה עיר, ויקרא שם העיר כשם בנו חנוך ~

המשך מגליון העבר

רבים אומרים: בטלה יצרא דע"ז! ולמה להאריך כ"כ? והאמת, שחייבים להבין דברי תורה, ואין נפק"מ אם זה 'נוגע' או לא. אך כדי להפסיק דעת הקוראים, אמרנו להפסיק מזה קצת ולדון במילתא אחרית.

הנושא היא: עיירות עתיקות בעלת-אוכלסין, בזמן המקרא, והמשנה, וראשונים.

בזמן המקרא כיצד? מצינו במקרא 'בית-מושב עיר חומה', 'ובת-החצרים'. לראשון אין גאולה רק עד מלאת שנה תמימה—לתת קצת אפשרות, לענין זה שמכר ביתו לחזור ולפדותו—אחר זמן זה, יש להחליט הבית ללוקח, דסוף סוף נשאר לו למוכר עיקר אחוזתו=שדהו אשר מחוץ לעיר, ויכול להחיות בו נפשו. משא"כ במוכר 'שדה אחוזתו' =חיי-נפש', השדה חוזרת ביוכל. שונה ערי-הלויים שהיא אחוזתם, כלומר אין להם אחוזה אחרת חוץ מזו, כי ניתן להם—מכל שבט ושבט, בעת חלוקת הארץ—רק "ערים", לא 'שדות'. וזה שאמר הכתוב 'ושדה מגרש עריהם לא יימכר', כלומר המגרש אשר מחוץ לעיר 2000 אמות ככתוב בפרשת מסעי, וזו היתה לצורך בהמתם וחיתם, מקום לרעות את הצאן, לא לזרוע, וע"כ 'לא' יימכר רק ישוב ללויים ביוכל כבית שבעירם. במלים אחרות: רק מי שיש לו כבר שדה-אחוזה (לזריעה), אין צורך כ"כ להגן בעד 'בית-עירו', אבל הלויים שהיה להם רק בית-עיר ומגרש--לא שדה אחוזה--- חייבים להגן בעדו ושיחזור ביוכל.

נתאר ערים הבצורות, מוקפי-חומה מימות יהושע, כלומר, בעת שבא יהושע וכבש הארץ,

כבר היו מוקפין. לראשונה נזכיר יריחו, היא היתה עיר כבת 250 משפחות או 1200 נפשות, שטחו פחות מ-1 block של בורו פארק, מוקפת חומה עבה מאד—רחב הזונה גרה בתוך עובי החומה!—יש לשער כי יריחו היתה נמנית בין

יוסף לקח

החידה חדתי, ואותך לא הגדתי:

כמה קרבנות הקריבו ביום

א' ניסן (יום הקמת המשכן)?

(נא לפרוט כולם)

תשובה לחידה מגליון ט"ו:

ש: כמה מצוות נצטוו ישראל בסיני (מ"ח עד שמיעת אנוכי)?
תשובה: הגבלה, פרישה, שלמי חגיגה/עולת ראייה (חגיגה ו'), טבילה, הזאת דם על בני", כיבוס בגדים, סקול ייסקל (י"א דבעינן בי"ד של כ"ג אף לסקול השור שנגע בהר), לא יחיה (לאווי), רד העד בעם, ועלית אתה ואהרן עמך. (נא לעורר אם הוספנו או גרענו).

(לכל תשובה שיהיה, כתוב מקור מש"ס וכו').
מי שיפתור החידות במשך חמש שבועות, יזכה לפרס!
נא לשלוח הפתרון לכתובת, או E-Mail הנזכר מעל"ד

העיירות הבינוניות בארץ כנען, בעת הכיבוש. מסופר ביהושע כיבוש 'חצור' ושריפתה באש. חצור היתה עיר גדולה וחזקה, מלכה, 'בין מלך קשה', ראש כל הממלכות. שטחה=3 sq. miles (מ 18-13 ave. 56-50 st.) 40,000 נפשות!

ירושלים מושב ממלכת יהודה במרכז הארץ, ושומרון מושב ממלכת ישראל בצפון בשיא גדלם הגיעו למספר זה ויותר.

לאחרונה נזכיר נינוה 'עיר גדולה לאלוקים' כלומר גדול מאד מאד! (כנראה, עיר הכי-גדולה בימים ההם) יש בה 120,000 נפשות! (כדבר ד' אל יונה). היא היתה מושב ממלכת סנחריב אשר כבש כל העולם תחתיו, עד שבא נבוכדנצר ונלחם אתו ונצחו, נצחון מבחיל. שטחה=6 sq. miles (כגודל בורו פארק!).

עיר=מלשון עורו ישינים! היו שומרים מיוחדים, 'ניעורים' כל הלילה ותפקידם לשמור העיר. (חמורים קטנים נקראים 'עיירים', כי זה-עתה 'התעוררו' והורגלו ולומדו, לישא משא. יש מליצה נאה ומשחק-מלים בשופטים (ד, י) 'ויהי לו שלושים בנים רוכבים על שלושים עיירים, ושלושים עיירים להם'. 'עיר' הראשון=חמורים, השני=כפר).

חצר=עזר=גדר, כולם יש לתרגם 'מקום מוקף'. {בני-גד אמרו למשה: גדרות צאן נבנה למקנינו פה, וערים לטפינו. מחוץ לעיר נבנה גדרות צאן, שטח מוקף גדר אבנים להגן מקנינו מפני הזאבים ושלא יברחו, וערי מבצר להגן על נשינו וטפינו מפני שודדים, ואנחנו נחלץ חושים! ח ע ג כולם מתחלפים, ודומים מאד בהגייתם, וכן צ ז ד.

'עזרה' היא היקף ההיכל. חצר היא שטח פנוי לפני הבתים אשר בנויים בשלשת הרוחות, כצורת ח"ת, וברוח הרביעית יש פתח החצר ושומר הפתח, ומקום ההיא משתמרת ומשתמשים שם כדרך שמשתמשים בבית. בתי-החצרים=בתים שיש להם "רק" חצר, לא חומה, בניגוד ל"בית מושב עיר חומה".

יש לכל עיר 'רחוב'. רחוב העיר היינו מקום 'רחב' פנוי סמוך לכניסת השער, ששם מתקבצים הכל למשא ומתן, למכירת קרקע בפומבי-כאשר עשה עפרון-שם יושבים 'זקני-העיר' ודנים המשך בעל"ד

שאלה:

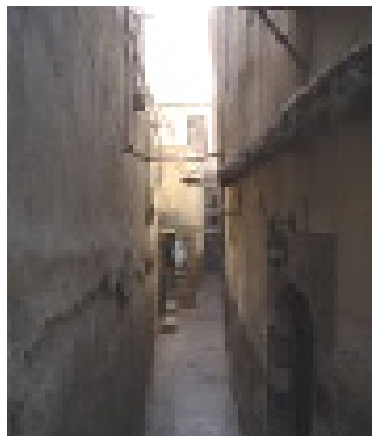
שכיח בבתים הרבה
שעולים במדרגות, ויש קצת
"מקום" קודם שנכנסים
הביתה, (כגון שנכנסים לבאבוב
דרך 15th av) האם נחשב אותו
המקום לרה"י?

תשובה:

כן! והוא שרחב אותו המקום
ד' על ד' טפחים. [אם המדרגות
רחבים מאוד (יותר מג"ט) יש לדון אי
היו כפרוך לכרמלית].

נא ונא לשלוח כל הערותיכם החשובות,
במיוחד, לשאוב מים מבור בית לחם
להשקותינו.

צורת מבוי

המשך מעל

זה 'סתמו' המבוי באופן שא"א לעשותו
קפנדריא shortcut. בניגוד לזה יש רחובות
הראשיים, המיוחדים לכל עובר ושב, ורחבים
יותר כדי לכלכל אנשי כל העיר.

*

לר' יהודה, אפשר לתקן דרך רה"ר בקלות:
מי שיש לו שני בתים בשני צדי רה"ר, וכן גשרים
המפולשין=יש קירוי למעלה overpass, עושה
לחי מכאן ולחי מכאן ונושא ונותן. אבל לחכמים:
אין מערבין רה"ר בכך, כלומר תיקון קל כזה
אכן מועיל למבוי (אפילו הוא 'מפולש') אך לא
לרה"ר, רק דלתות מכאן ומכאן הוי תיקון.

*

יש 'עיר של יחיד'. כלומר כל העיר שייך
למשפחה אחת ואין זר יכול לגור בתוכו בלי רשות
הבעלים. בזמן המשנה מצינו עיר הכי-קטנה בת
3 חצירות של 2 בתים!! עיר שיש בה 230 או
120 נפשות ראוייה להושיב בה סנהדרין של כ"ג
(סוף פ"ק דסנהדרין). מצינו עוד בתענית, כי עיר
'גדולה' מוציאה 1500 רגלי (יוצאי צבא), ועיר
קטנה מוציאה 500 רגלי. (יש להכפיל x 5, לדעת
מספר 'נפשות')

*

אכן היו ערים גדולות, אבל חכמי המשנה
בחרו לגור בכפרים. (1) מפני רדיפת הרומיים.
(2) שלא לגור בין העכו"ם הרומיים שהשפעתם
היתה רב בכל התפתחות העיירות הגדולות.

*

יש בדברי הגאונים שרשות הרבים הוא מקום
דדושי ביה ס' רבוא, בגליון הבא ננסה להבין
כוונתם, ומה רצו לאפוקי.

*

מצורף פה

צורת מבוי עתיקה, במזרח התיכון.

את העם, חולצין, שורפין שלל עיר
הנדחת (לדעה אחת, עיר שאין בה 'רחוב',
אינה נעשית עה"ן). נכנסים לעיר, דרך 'השער',
אשר ייסגר בלילה. לא יכלו המרגלים ליכנס בתוך
יריחו כי 'יריחו סוגרת ומסוגרת' (יהושע ה'). ערים
הקטנים יש להם שער אחד בלבד, והגדולים יש
להם הרבה שערים סביבות החומה.

*

בזמן המשנה אחר החורבן, נתרבו עיירות
וכפרים בכל רחבי הארץ **בלי חומה סביב**, עד
שעיירות מוקפות, רבת-אוכלסין, היו מן המיעוט.
וקבלו חז"ל - היפך סברת המוני - כי אלו הערים
הגדולים המוקפין חומה (עכ"פ אם נעולות
בלילה), אינם 'רשות הרבים' (מה"ת), ומותר
לטלטל ולהוציא בשבת - לדוגמה - מארמון
סנחריב לרחובות נינוה (כן פסק רמב"ם...) כי כל
נינוה נקרא 'רשות היחיד'. לאידך גיסא, עיירות
וכפרים הפרוזות, אושא, שפרעם, בית שאן,
לוד, על אף אוכלסייה המועטת (בממוצע 5000
נפשות), אסור להוציא מבית, לרשות הרבים עד
ש"יתקן", (בלשון המשנה 'יערב')

את רה"ר'.

*

נקח לדוגמה מקום מגורי ר' יהודה בן אילעי
(סתם ר' יהודה במשנה ובברייתא, כולנו מכירים
אותו...). הוא גר בכפר צנועה בגליל ושמנו 'אושא'
(אפשר לראותו גם היום). אין לו חומה סביב,
אבל יש לו 'רחוב ראשי' כעין main st, ונקרא
בפי חז"ל 'רה"ר'. מתוך רה"ר נכנסים לסימטאות
(נודע 'למבוי') צרות עד מאד 6-8 feet, ומשם
נפנה כל אחד לחצירו. לפעמים יכולים להסתובב
ממבוי למבוי עד שתמצא מבוי שלך, אבל בדרך
כלל המבוי אינו עשוי "לעבור" עליו ולהגיע
ממקום למקום, רק כשמו כן הוא "ביאה וכניסה"
entrance לחציר. לפעמים יש גם 'קפידא'
מבני המבוי כשאחרים משתמשים בו, ולצורך

אפשר להשיג גליון ע"י
weeklygilyon@gmail.com

החצרות או לשיחות על הלכות הבית במזרח
נאך נא לחתך: 646-546-9748

גליון בשבת תחבמוני

1973-60th st. #123

Brooklyn, N.Y. 11204

~ מודעה רבא ~

הנני להודיע בראש כל חוצות כי לימים עוד
עשרים, יחדל הפצת גליון הלזו בבתי כנסיות
ובבתי מדרשות, ומי שרוצה בו, יכול לקבלו
ע"י פקס מספר 1-718-301-1771 או אי-מייל
weeklygilyon@gmail.com
ואנא שאו נא בעד הטאתי

מומחים לענייני
ממונות ואישות

בית דין
גבעת המורה

שע"י כולל
בית תלמוד לרבנים

~ ישיבות ב"ד נקבעים לאלתר ~
~ פס"ד ללא התמהמהות מיותרת ~
~ תשלומין בלתי תלויה באורך הזמן וישיבות ב"ד ~
718-930-4923